

Els homes nobles

Aristòtil sostingué, com també t'he dit abans, que les ànimes eren immortals

«El somni» de Bernat Metge s'estructura en quatre parts o llibres que narren el somni-visió del personatge Bernat i la seva conversa amb tres personatges que se li apareixen. L'adaptació de l'obra l'ha fet Alba Dedeu (<https://www.youtube.com/watch?v=e-tDdxNoAaw>) i l'ha publicat Editorial Barcino (<http://www.editorialbarcino.cat/>) dins la col·lecció «Tast de Clàssics» (<http://www.editorialbarcino.cat/index.php/colleccions-barcino/tast-de-classics.html>). Us n'oferim un fragment.

Foto: ArtFan70

No hi ha entre els homes una millor condició que la dels qui pensen que han nascut per ajudar, defensar i conservar la vida dels altres homes; i no puc creure que un home tan noble fos capaç de lliurar-se a la mort per la cosa pública si pensés que el seu nom s'extingiria amb la seva vida. No crec, tampoc, que ningú exposés mai el seu cos a la mort per la pàtria sense tenir una gran esperança d'immortalitat. Tampoc no sé com és que en el pensament de l'home hi ha una tendència inherent a pressentir o presagiar l'esdevenidor, sobretot en els grans enginyers i en els ànims més elevats. Perquè, sense la immortalitat, qui seria tan ximple de viure constantment enmig dels treballs i perills més grans, com fan els prínceps terrenals? I què me'n dius, dels

poetes i dels artistes? No volen, ells també, ser ennoblits després de la mort? I els filòsofs, quan escriuen llibres, no hi posen els seus noms per tal d'obtenir-ne glòria? Certament, la majoria han obrat així.

Per tant, si l'opinió general es pot considerar una veu de la natura, i si tothom creu que hi ha alguna cosa que li pertany després de la mort, nosaltres també ho hem de creure. Tots els homes creuen que Déu existeix, i ho saben de manera natural, i d'una manera semblant saben i creuen que l'ànima és immortal. Creguem, doncs, nosaltres també que és així, i no ens allunyem de la creença comuna de la gent.

Ferecides, un filòsof molt antic de Síria, va ser el primer que va dir que les ànimes eren eternes. Pitàgores, que era deixeble seu, va sostenir la mateixa opinió, i era tan gran l'autoritat d'aquest filòsof, que durant molt de temps ningú, fora d'ell i els seus deixebles, no va ser considerat savi. Plató viatjà a Itàlia, on aleshores florien els deixebles de Pitàgores, per veure'ls i aprendre d'ells. La primera cosa de la qual va sentir parlar va ser la immortalitat de les ànimes, i no només cregué allò que sentia, sinó que a més a més aportà arguments per demostrar que eren immortals. Alguns d'aquests arguments ja els has sentit abans. Aristòtil sostingué, com també t'he dit abans, que les ànimes eren immortals; Diògenes cregué fermament la mateixa cosa, i també digué que les ànimes, si havien estat virtuoses mentre havien viscut al cos, pujaven al cel.

Quan Leli va saber que Publi Escipió Emilià, l'Africà Menor, un amic seu molt estimat, havia mort, va dir a Escèvola: «Mentiria si digués que no em dol la mort d'Escipió, perquè prou que em sap greu haver perdut un amic així. Em sembla que mai més no hi haurà ningú com ell, i puc afirmar que no n'hi ha hagut cap altre, al món, que pogués comparar-s'hi. Però no necessito consol: em consolo jo mateix, sobretot perquè estic segur de no cometre el mateix error que molts, que es turmenten per la mort dels amics creient que les seves ànimes han mort amb el cos o que estan condemnades. A Escipió, no penso que li hagi ocorregut cap mal, perquè ha viscut virtuosament. Si ha ocorregut cap mal a algú, és a mi. Però torbar-se en excés pel dolor propi no és d'amic, sinó d'amant de si mateix». En aquestes paraules pots veure què pensava de la immortalitat de les ànimes. I aquesta mateixa opinió havia tingut el mateix Escipió, el qual, durant els tres dies que van precedir la seva mort, va discutir llargament sobre el bon govern de l'estat. L'última part d'aquesta discussió va tractar de la immortalitat de les ànimes, i ell va dir allò que el seu avi, Publi Escipió, l'Africà Major, li havia dit sobre la immortalitat quan, després d'haver mort, se li va aparèixer en un somni. Ciceró ho explica en el setè llibre de La república, i Petrarca en el seu poema Àfrica. Si te'n recordes, a Mallorca et vaig prestar el Comentari al Somni d'Escipió de Macrobi, i te'l vaig fer estudiar amb diligència, perquè de tant en tant poguéssim discutir sobre aquestes qüestions.

?És veritat, senyor ?vaig fer?. Continuem endavant, si us plau, perquè me'n recordo prou bé, i no cal que hi perdeu més temps.

?Sòcrates ?va dir ell?, que havia estat condemnat a mort perquè no creia en el politeisme, va donar, l'últim dia de la seva vida, molts bells arguments que provaven la immortalitat de l'ànima. Quan va tenir a la mà el verí que s'havia de beure, va dir que no li semblava que estigués a punt de morir, sinó de pujar al cel. Perquè deia que les ànimes que deixaven el cos podien seguir dos camins diferents: l'un era el de la privació dels déus, i aquest era el camí de les ànimes que, mentre eren al cos, havien viscut viciosament, havien violat les lleis públiques i comès molts fraus; l'altre camí era el que portava de retorn cap als déus, al lloc d'on l'ànima provenia, i aquest era el camí de les ànimes que havien viscut en el cos castament, lluny dels vicis, d'una manera semblant a com viuen els déus.

Bernat Metge

«El somni (<http://www.editorialbarcino.cat/index.php/somni-metge.html>) »

Versió d'Alba Dedeu

TAST DE CLÀSSICS

© de l'adaptació: **Alba Dedeu, 2012**

**Reservats tots els drets d'aquesta edició:
EDITORIAL BARCINO, S. A.**

«Tast del Tast» us convida a degustar la col·lecció «Tast de Clàssics», que ens permet gaudir dels grans autors i dels títols més destacats de la literatura catalana antiga des d'una sensibilitat contemporània. Escriptors i poetes actuals adapten les paraules del passat per fer-les més presents que mai.